

Ongewenste kinderloosheid: het schuren van de norm

Wat weten en denken jongeren over vruchtbaarheid en fertiliteitsbehandelingen? In 2021 interviewden we voor het Europese project *Be Better Informed about Fertility* (B2-InF) 97 jongeren tussen 18 en 30 jaar uit Albanië, België, Italië, Kosovo, Noord-Macedonië, Slovenië, Spanje en Zwitserland, die nog geen kinderen hadden en nog geen beroep hadden gedaan op medisch begeleide voortplanting (MBV) (1). **Uit het onderzoek bleek dat de meeste jongeren een kinderwens hebben en ervan uitgaan dat ze op een dag kinderen zullen hebben. Ze staan er niet bij stil dat dat niet vanzelfsprekend is.**

Onvruchtbaarheid is een groter taboe bij mannen dan bij vrouwen, hoewel vruchtbaarheid wordt gezien als het ultieme bewijs van zowel mannelijkheid als vrouwelijkheid. De enkele transpersonen in het onderzoek hadden het gevoel dat hun vruchtbaarheid niet van tel is. Veel jongeren beseffen dat: onafhankelijk van hun persoonlijke overtuigingen willen ze dat MBV toegankelijker wordt voor LGBTQ+-personen en alleenstaanden, en betaalbaar voor iedereen.

Mocht onvruchtbaarheid op hun pad komen, dan stellen ze zich voor erg verdrietig te zijn, zich mislukt te voelen en dat gevoel lang met zich mee te dragen. Ten aanzien van ongewenst kinderloze mensen voelen ze medelijden, wat toont dat ze beseffen hoe zwaar het is, maar tegelijk uitdrukt dat ze een zekere afstand bewaren en zich er niet volledig in kunnen of willen inleven.

Fertiliteitsafdelingen in ziekenhuizen moeten vaker psychologische begeleiding aanbieden, vinden ze. **Een leven zonder ouderschap moet er een plaats krijgen als een rijk en waardevol alternatief, én als potentiële uitkomst van een fertiliteitstraject.** Op dit moment is dat niet zo. Websites van fertiliteitsklinieken geven zelden aan dat niet elke behandeling slaagt; succesratio's zijn moeilijk terug te vinden en het is niet altijd duidelijk wat ze precies betekenen. Sommige commerciële fertiliteitsklinieken bieden programma's aan waarbij je een percentage van de kosten terugbetaald krijgt als je niet zwanger geraakt. Er wordt de indruk gewekt dat iedereen kinderen kan krijgen, als je het maar lang genoeg volhoudt en voldoende financiële middelen hebt. Dat versterkt het gevoel dat wie er niet in slaagt, iets verkeerd moet hebben gedaan.

Toen ik over het onderzoek vertelde aan een publiek van ongewenst kinderloze mensen herkenden ze de opvattingen die de jongeren vertolken: ze zijn er intiem mee vertrouwd. Net als de meeste B2-InF-jongeren vinden ze kinderen grootbrengen een zinvolle invulling van het leven, en net als zij missen ze alternatieve verhalen over een rijk leven zonder ouderschap. **Sommige jongeren betwijfelen of ze hun eigen kinderwens kunnen kennen omdat de sociale norm zo sterk is: als iedereen in de richting van ouderschap wordt geduwd, kan je dan nog weten wat je zelf wilt?** In verhalen over ongewenste kinderloosheid hoor je hoe die norm blijft schuren, hoe gewelddadig ze is wanneer je er met geen mogelijkheid aan kan voldoen. Wie geen kinderen heeft maar daar wel naar verlangde, voldoet in elke levensfase weer op een nieuwe manier niet aan de norm. Die sociale afwijzing komt boven op het eigen verdriet.

Doorheen een fertiliteitstraject, maar ook in de bredere samenleving, is er behoefte aan een mentaliteitswijziging: **een leven zonder ouderschap is mogelijk en waardevol, en wie dat niet heeft gewild verdient zorg, begrip en nabijheid in plaats van medelijden.**

*Joke Struyf
Doctoraatsonderzoeker Wijsbegeerte,
Universiteit Antwerpen*

Referentie

Struyf J, Hens K, Rozée V, et al. Gender aspects in parenthood of young Europeans A critical reflection on the European Project B2-InF. *Open Res Eur* 2025;4:203. <https://open-research-europe.ec.europa.eu/articles/4-203/v2>

Contact

Journal of
Gynaecology & Urology®
Tel. 0475 601 309
E-mail:
redaction@premiumhealth.be